

T.B.M.M.
CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Tarih: 29.9.2011
Sayı: 64

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

5941 Sayılı Çek Kanunu'nda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifim gerekçeleri ile birlikte sunulmuştur.

Gereğini saygıyla dilerim.

Ali Rıza ÖZTÜRK
Mersin Milletvekili

T.B.M.M. BAŞKANLIĞI				
Tali Komisyon				
Esas Komisyon		Adalet		
Tarih: 10 Kasım 2011		F.No: 2/119		
Md.Y.	Müdür	D.Bşk.	G.Sek. Y.	Gen.Sek.
BAŞKAN				

GENEL GEREKÇE

Karşılıksız çek keşide etme fiili, 17.01.1929-02.04.1985 döneminde "dolandırıcılık" suçu kapsamında değerlendirilmiş, 03.04.1985-07.03.2003 döneminde hapis cezasını gerektiren bağımsız bir suç olarak kabul edilmiş ve 08.03.2003 tarihinden itibaren ise kural olarak adli para cezasını gerektiren bir suç olarak düzenlenip uygulanmıştır.

Bu tarihsel süreç içinde karşılıksız çek keşide etme engellenememiş, tersine artan bir seyir izlemiştir. Aynı şekilde, kayıt dışı ekonominin kayıt altına alınması, çekin karaparanın aklanmasında ve terörün finansmanında kullanılmasının önlenmesi sağlanamamıştır.

Son yıllarda karşılıksız çek keşide etme suçu ile ilgili davaların sayısı çok artmıştır. Özellikle ticaretin yoğun olduğu il ve ilçelerde bu davalara bakan mahkemeler tıkanmış ve temyiz mercii olarak Yargıtay'ın birkaç dairesinin görevlendirilmesi yoluna gidilmiştir.

Yürürlükteki "5914 sayılı Çek Kanunu"nda, çekle ilgili olarak karşılıksız işlemi yapılmasına sebebiyet verme fiili, adli para cezası ve güvenlik tedbiri yaptırımlarını gerektiren bir suç olarak düzenlemiş; şikâyetten vazgeçme veya ödeme durumunda, soruşturma aşamasında "kovuşturmaya yer olmadığına", kovuşturma aşamasında "davanın düşmesine" ve hükmün kesinleşmesinden sonraki aşamada ise "hükmün bütün sonuçlarıyla ortadan kaldırılmasına" karar verilmesi öngörülmüştür. Bu durum, yasa koyucunun suçu çok da önemsemediğini göstermektedir.

Yargı, ağır olan iş yükünü taşıyamaz durumda iken, birçok Cumhuriyet savcısı ve hâkimin zamanını bu suçlara ayırmak zorunda kalması kabul edilemez.

Bütün bu nedenlerle, çekin karşılıksız çıkması ile ilgili fiilin suç olmaktan çıkarılması; tacir ve tacir olmayan kişi çekleri ile hamiline düzenlenecek çeklerin (A), (B) ve (C) tipi çekler olarak bastırılması, her tip çek için muhatap bankanın ödemekle yükümlü olduğu miktarın ayrı ayrı belirlenmesi, böylece bir yandan yargının yükünün hafifletilmesi ve buna bağlı olarak yargı hizmetlerinin hızlandırılması, diğer yandan çek hamillerinin korunması ve çeke olan güvenin sağlanması amaçlanmıştır.

Bu fiil için gerektiğinde sadece idari yaptırım uygulanması da mümkündür.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1- 5941 sayılı Çek Kanunu'nun 2 nci maddesinin altıncı fıkrasında değişiklik yapılarak, tacir çekleri ve tacir olmayan kişi çekleri ile hamiline düzenlenecek çeklerin, bankanın ödemekle yükümlü olduğu miktara göre (A), (B) ve (C) olmak üzere üçer tip olarak bastırılması öngörülmüştür.

Böylece, çek hamillerinin korunması amaçlanmıştır.

MADDE 2- 5941 sayılı Kanun'un 3 üncü maddesinin üçüncü fıkrası değiştirilerek; (A), (B) ve (C) tipi çekler için bankanın ödemekle yükümlü olduğu miktarlar ayrı ayrı belirlenmiştir. Bunun sonucu olarak;

a) Alacağına karşılık çek alan hamil, parasının ne kadarının bankanın garantisi altında olduğunu bilecek, geri kalan miktar için gerekirse riske girecektir.

b) Muhatap banka ise, verdiği çeklerin tümünün karşılıksız çıkması durumunda ödemek zorunda kalacağı para miktarına göre, gerektiğinde müşterisinden bunu karşılayacak oranda teminat isteyerek, kendisini koruyacaktır.

c) Çeke olan güven sağlanacaktır.

MADDE 3- 5941 sayılı Kanun'un 7 nci maddesinin başlığı, 5 inci maddenin yürürlükten kaldırılması nedeniyle "Ceza hükümleri" olarak değiştirilmiştir.

MADDE 4- 5941 sayılı Kanun'un 2 ve 3 üncü maddelerinde yapılan değişikliklerin gereği olarak 5 ve 6 ncı maddeleri yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 5- 5941 sayılı Kanun'a geçici 3 üncü madde eklenmiş, yeni çek defterlerinin verilmesi ve eskilerinin alınması için 1/7/2012 tarihine kadar süre tanımıştır.

MADDE 6- Yürürlük maddesidir.

MADDE 7- Yürütme maddesidir.

5941 SAYILI ÇEK KANUNU'NDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ

MADDE 1 – 5941 sayılı Çek Kanunu'nun 2 nci maddesinin altıncı fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“(6) Çek defterlerinin baskı şekline ilişkin kurallar, aşağıda belirtilen esaslar çerçevesinde, Maliye Bakanlığı, Türkiye Bankalar Birliği ve Türkiye Katılım Bankaları Birliğinin görüşü alınarak, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'na Resmî Gazete’de yayımlanacak tebliğle düzenlenir.

a) Tacir olan ve tacir olmayan kişilere verilecek çekler ile hamiline düzenlenecek çekler, açıkça ayırt edilebilecek biçimde bastırılır.

b) Hamiline düzenlenecek çekler için sadece bu çeklere ilişkin işlemlerin işlendiği ayrı çek hesapları açılır. Hamiline düzenlenecek çeklerde, hamiline çek defteri yapraklarının kullanılması gerekir. Çek yapraklarının üzerinde “hamiline” ibaresi matbu olarak yer alır.

c) Tacir çekleri ve tacir olmayan kişi çekleri ile hamiline düzenlenecek çekler (A), (B) ve (C) olmak üzere üçer tip olarak bastırılır.”

MADDE 2 – 5941 sayılı Kanun’un 3 üncü maddesinin üçüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“(3) Muhatap banka, ibraz eden düzenleyici dışındaki hamile, süresinde ibraz edilen her çek yaprağı için;

a) Karşılığının hiç bulunmaması hâlinde,

1) (A) tipi çeklerde,

a. Çek bedeli üçbin Türk Lirası veya üzerinde ise üçbin Türk Lirasını,

b. Çek bedeli üçbin Türk Lirasının altında ise çek bedelini,

2) (B) tipi çeklerde,

a. Çek bedeli beşbin Türk Lirası veya üzerinde ise beşbin Türk Lirasını,

b. Çek bedeli beşbin Türk Lirasının altında ise çek bedelini,

3) (C) tipi çeklerde,

a. Çek bedeli onbin Türk Lirası veya üzerinde ise onbin Türk Lirasını,

b. Çek bedeli onbin Türk Lirasının altında ise çek bedelini

Ödemekle yükümlüdür

b) Karşılığının kısmen bulunması hâlinde ise, muhatap bankanın ödemekle yükümlü olduğu miktar, kısmî karşılık düşüldükten sonraki miktardır.

c) Bu husus, hesap sahibi ile muhatap banka arasında çek defterinin teslimi sırasında yapılmış olan dönülemeyecek bir gayri nakdî kredi sözleşmesi hükmündedir.

MADDE 3 – 5941 sayılı Kanun'un 7 nci maddesinin başlığı "Ceza hükümleri" olarak değiştirilmiştir.

MADDE 4 – 5941 sayılı Kanun'un 5 ve 6 ncı maddeleri yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 5 – 5941 sayılı Kanun'a aşağıdaki geçici 3 üncü madde eklenmiştir.

GEÇİCİ MADDE 3 - (1) Bankalar, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasınca bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren üç ay içinde, 2 nci maddeye göre yayımlanacak tebliğde belirlenen esaslara uygun olarak yeni çek defterleri bastırırlar.

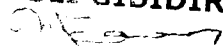
(2) Bankalar, 1/7/2012 tarihine kadar müşterilerine yeni çek defterlerini verir ve ellerindeki eski çek defterlerini imha ederler.

Yürürlük

MADDE 6 – (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 7 – (1) Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

ASLI GİBİDİR

Hacı KOCAMAN
Kanunlar ve Kararlar
Müdürü